

Eläkejärjestelmän uskottavuudesta: vastaus

Risto Vaittinen ja Ismo Risku

Eläketurvakeskus

Sixten Korkman, Jukka Lassila, Niku Määttänen ja Tarmo Valkonen esittävät muutamia tarkennusta kaipaavia väittämiä yllä olevassa kirjoituksessaan ”Eläkejärjestelmän uskottavuudesta”.

Tutkijat laittavat suuhumme kaksi väitettä, joita emme ole esittäneet. Ensinnäkin, emme ole väittäneet, että yksityis- ja julkisalojen yhteenlaskettujen työeläkemaksujen vähäinen nousupaine tekisi koko työeläkejärjestelmästä rahoituksellisesti kestävä. Nykytietämyksen valossa kokonaismaksutasoa ei tarvitse oleellisesti nostaa millään aikavälillä. Tämä on relevantti fakta keskusteltaessa eläkkeiden rahoituksesta. Työeläkejärjestelmän rahoituksellinen kestävyys on kuitenkin laajempi kysymys. Nähtävissä oleva maksujen kehitys ei yksinään tee järjestelmää kestäväksi tai kestäättömäksi.

Toiseksi, emme ole kritisoineet maksujen vakauttamista vaan olemme kysyneet, onko maksutason kiinnittäminen yleistä hyvinvointia lisäävä ratkaisu. Yhdelle väestöryhmälle riskejä keskittävät ratkaisut, esimerkkinä Ruotsissa sovellettava kiinteä maksutaso, ovat harvoin optimaalisia.

Lisäksi tutkijat esittävät omissa nimissään kaksi yllättävää väitettä. Ensinnäkin, heidän mukaansa ”Sillä mikä osuus verorahoista menee julkisten eläkkeiden maksuun ja mikä julkisen sektorin muuhun toimintaan ei ole merkitystä sen paremmin sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kuin työntarjontakannustimienkaan kannalta.” Menneisyydessä julkisalojen palkat olivat matalia, mutta eläkekarttummat, joita ei rahastoitu, olivat korkeita. Kansan suussa asiaa kuvaa sana eläkevirka. Lupaamalla nyt tehdystä työstä korvauksen tulevaisuudessa, julkinen sektori velkaantui implisiittisesti. Tällä velalla, aivan kuten tavanomaisella julkisen sektorin velalla, on suora yhteys sukupolvien väliseen tulonjakoon. Yleisemmällä tasolla: yksityisalojen lakisääteiset työeläkkeet ovat osa julkista taloutta. Oikein tai väärin, myös kansantalouden tilinpidossa yksityisalojen työeläkemaksu luetaan osaksi veroastetta. Veroasteen odotettavissa oleva nousu ei kuitenkaan ole seurausta tarpeesta rahoittaa lakisääteisiä eläkkeitä.

Toiseksi, tutkijoiden mukaan vuoden 2005 työeläkeuudistus perustui ”pelkästään yksityisalojen eläkejärjestelmän ongelmiin”. On totta,

että yksityisalojen palkansaajien osalta päätökset tehtiin ensin. Kuitenkin vuoden 2005 uudistuksen ydin oli yksinkertaistaa ja yhtenäistää lakisääteisiä työeläkkeitä. Uudistuksen ansiosta kaikki työtulot työsuhteen pituudesta tai työn-

tekijän toimialasta riippumatta kartuttavat eläkettä samalla tavalla. Yksityisalojen maksukattomalli johtaisi etuusperusteiden uudelleen erkaantumiseen. □